

Barntrauma med betoning på frakturer och barnmisshandel

John F T Glasgow, H Kerr Graham. **Management of injuries in children.** 423 sidor. London: BMJ Publishing Group, 1997. Pris £38. ISBN 0-7279-0925-8.

Recensent: Sten Christerson, överläkare, barn- och ungdomskliniken, Regionsjukhuset, Örebro

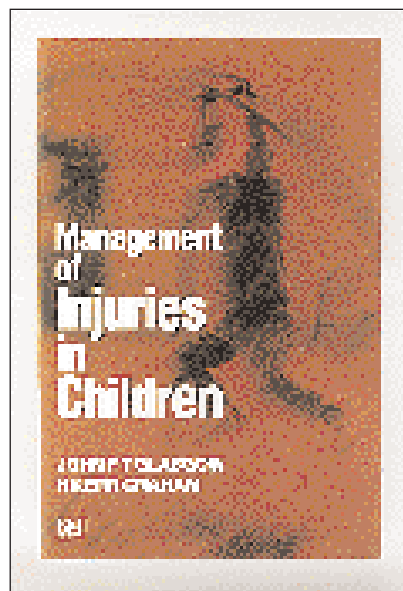
De senaste åren har ett flertal böcker inriktade på barntrauma utkommit. Den ökande kunskapen om det lilla barnets annorlunda fysiologiska förutsättningar och reaktioner på trauma är en orsak, en annan är den stora mortalitet och antal sjukhusdagar barnolycksfall orsakar. Många anser att svåra barntraumafall bör skötas på speciella mottagningar/sjukhus med tränad personal för att minska mortaliteten hos de barn som avlider efter ankomsten till sjukhus. De flesta gör detta till följd av hypoxi eller ischemi, som bör kunna undvikas.

John F T Glasgow och H Kerr Graham, från Belfast respektive Melbourne, är författare till denna bok om handläggning av skador på barn. Boken indelas i kapitel om epidemiologi, initialt omhändertagande, skallskador, blåmärken och skrapsår, brännsår, lacerationer, frakturer, fysisk barnmisshandel, prevention, rättsintyg och akuta livräddande åtgärder.

Föredömligt om initial bedömning och handläggning

Av första kapitlet om epidemiologi framgår att i Storbritannien utgör barnolycksfall en femtedel av alla inläggningar av barn på sjukhus och orsakar tre dödsfall varje dag. Kapitlet om initial bedömning och handläggning är föredömligt med tydliga beskrivningar av symtom på livshotande tillstånd och detaljerade beskrivningar av akuta åtgärder, ofta i en faktaruta.

I kapitlet om skallskador hävdar författarna å ena sidan att det räcker med enbart skallröntgen efter lindrigt trauma med Glasgow coma score (GCS)

9–14, å andra sidan, längre fram, att datortomografi och konsultation med neurokirurg bör göras vid en GCS <12! Framställningen blir oklar. Risken för intrakraniell blödning ökar dramatiskt vid sänkt medvetande och skallfraktur, vilket framgår senare. Här betonas att frånvaro av papillödem inte utesluter förhöjt intrakraniellt tryck; det är ett sent tecken, som ibland inte kommer ens efter längre tid!

Barnmisshandel är i fokus i kapitlet om blåmärken och skrubbsår. Man tar upp vad som skall väcka den misstanken men också differentialdiagnoser – »blåmärken» på ryggslutet men även i ansiktet (!) kan vara mongolfleck. Sår perianalt kan vara rivmärken av klåda vid springmask, perianal candidos eller manifestation av Mb Crohn.

Tyngdpunkt på frakturläran

Brännskador och lacerationer får särskilda kapitel, men bokens tyngd finns i frakturläran med de speciella förhållanden man måste känna till om det växande skelettet. Barnets mjuka skelett medför att svåra, viscerala skador i thorax eller bäcken kan förekomma även utan thorax- eller bäckenfrakturer. Innan en halskrage avlägsnas måste man förvissa sig om att både röntgen av halsrygg och neurologisk funktion är normal.

Det goda rådet ges att följa barnet tills båda parter är nöjda – doktorn och föräldrarna. Det gäller såväl barn som haltar eller som haft en fraktur, där till-

växtzonen kan ha skadats med senare felställning som följd.

Vad man saknar i boken är kapitel om thorax-, buk- och urologiska skador. Utförliga sådana finns däremot i de nyligen utkomna »Pediatric trauma» av Arensman m fl 1995 och »Pediatric trauma» av Ford och Andrassy 1994. I dessa böcker är däremot materialet om frakturer sparsamt, så den vetgirige behöver en av dessa samt den aktuella boken.

Kan användas i grundutbildningen

Boken vänder sig till den unga kollegan på distriktsläkarmottagningen eller sjukhusets akutmottagning, den kan användas i grundutbildningen och har även intresse för barnläkare i öppen och slutenvård. (Barnläkare bör kanske intressera sig mer för traumafall i samarbete med kollegerna inom kirurgi, ortopedi, anesthesiologi). Bildmaterialet och de korta sjukhistorierna som illustrerar framställningen är utmärkt. Boken lider dock av en viss övertydlighet, och upprepningar förekommer rikligt – delvis av didaktiska skäl. För det fortsatta handläggandet av svåra skador räcker dock inte denna bok. •

Helhetssyn på tobaksfrågan

Kristina Pellmer, Bengt Wramner. **Tobaksbruk – förekomst, effekter och förändringsmöjligheter.** 178 sidor. Lund: Studentlitteratur, 1997. Pris 322 kr. ISBN 91-44-00392-7.

Ann Post, Hans Gilljam. **Tackla tobak. Tobaksavvänjning och tobakskunskap – en handbok i praktiskt folkhälsoarbete.** 156 sidor. Lund: Studentlitteratur, 1997. Pris 269 kr. ISBN 91-44-48301-5.

Recensent: Per Neander, leg läkare, Läkargruppen, Örebro

Författarna till »Tobaksbruk – förekomst, effekter och förändringsmöjligheter» har lång erfarenhet av tobaksfrågan i flera perspektiv. Därför är det med intresse jag läser boken.

Ämnet är egentligen mycket stort,